

ІІ НАУКОВА ІСТОРІЯ

*Серія інтерв'ю до Міжнародного дня
жінок і дівчат у науці*

Катерина Пожарська

*кандидат фізико-математичних наук,
наукова співробітниця Інституту математики НАН України,
постдокторантка Технічного університету м. Хемніц (Німеччина)*

Сфера наукових досліджень:

теорія наближення та відновлення функцій багатьох змінних.

Цитата, якою науковиця керується в житті або науці:

«Для когось шторм – це загроза, для когось – можливість навчитися серфінгу»

Шлях у науку

Як почалася ваша історія в науці?

Почалося все у Волинському національному університеті імені Лесі Українки. Щиро вдячна своїм чудовим викладачам за знання та науковому керівнику, Харкевичу Юрію Іліодоровичу, за те, що навчав логічно мислити, за перші математичні задачі, конференції, конкурси-захисти наукових робіт та велику віру в мої сили. Далі була аспірантура на відділі теорії функцій Інституту математики НАН України, де я зростала під керівництвом Романюка Анатолія Сергійовича, в оточенні люблячих свою справу колег. Що дуже цінно, Анатолій Сергійович, окрім самої науки, навчав та досі продовжує навчати мене загалом життєвої мудрості: розкласти складні задачі на підзадачі, виділяти важливе у житті та не падати духом, якщо щось не вдається з першої спроби. Він є прикладом постійного самовдосконалення та уважності до деталей. Впевнена, що саме така надихаюча і підтримуюча атмосфера і визначила мій подальший вектор руху.

Виклики

З якими труднощами ви стикалися як жінка в науці?

Як і кожна жінка у світі, яка намагається поєднати кар'єру і сім'ю: брак сил та часу. Якщо ж виокремлювати саме науку – тут додається необхідність робочих поїздок, зокрема, на семінари і конференції, а отже, пошуку тих, на кого залишити дитину на час свого від'їзду.

Чи доводилося вам доводити свою компетентність більше, ніж колегам-чоловікам?

Ні. Мені досі щастило з оточенням. Навпаки, завжди відчувала підтримку та розуміння у моменти, коли через сімейні обставини доводилось робити деяку паузу чи не було можливості на 100% віддаватися науці. Дуже радію, що зараз вже є багато гарних ініціатив для жінок у науці, зокрема, ті, які регулярно організовує Рада молодих вчених Інституту математики, на яких можна обмінятися думками, ідеями, досвідом, а також набратись натхнення.

Для мене найбільший виклик – це не доводити комусь свою компетентність, а встигати все те, що вимагає життя від сучасної жінки.

Який найскладніший момент у кар'єрі ви вже пройшли?

Завершення кожного важливого етапу, як от випуск з університету, захист кандидатської дисертації, початок самостійного наукового пошуку – це завжди складно, адже чекає крок у невідомість. І що далі вперед, тим складніші виклики з'являються на життєвому шляху, тому підозрюю, що «найцікавіше» ще чекає свого часу ☺. Але саме цей безперервний рух вперед, переборення нових і нових викликів, дозволяє рости та ставати сильнішим та мудрішим.

Особливо складно було повертатись до роботи після народження дитини. Хоча як такої класичної «відпустки по догляду», а отже, паузи у науці, у моєму випадку не було. Народження донечки фактично співпало з початком повномасштабного вторгнення та отриманням стипендії на наукові дослідження від ініціативи Філіпа Шварца фонду Олександра Гумбольдта. Концентруватись на формулах стало неабияк важко. Коли дитині виповнилось 6 місяців, довелось переїжджати до Німеччини та виходити працювати на повний робочий день, при цьому освоюючи нову тематику, бігаючи кожні кілька годин на годування, паралельно борячись із нескінченними потоками документів, новими мовою, колегами, правилами та повним фізичним і емоційним виснаженням.

Баланс у житті

Чи реально «мати все» – і кар'єру, і сім'ю?

Так, звісно. Питання лише в тому, що наука і материнство – це дві повноцінні роботи 24/7. Коли ресурсів потрібно більше, ніж має доба, життя перетворюється на нескінченний вибір: чому саме зараз приділити увагу. Це моментами надзвичайно важко, виникають відчуття провини та емоційні гойдалки від стану «я погана мама» до «нічого не встигаю на роботі». Але, все ж, на мою думку, ці великі зусилля того варті. Для мене моя сім'я – це основна підтримка та опора, зокрема, у питаннях кар'єри, а також відповідь на наступне запитання про «захист від вигорання».

Що допомагає не вигорати?

Бувають моменти, коли, здається, все валиться з рук. Тоді мені допомагає складання списків з дрібними «to do» на щодень – навіть малі, але конкретні кроки дають відчуття того, що день пройшов не даремно, а це, в свою чергу, дозволяє трішки зняти внутрішню напругу. А ще – спілкування з рідними та зміна видів діяльності.

Успіх і мотивація

Що для вас означає успіх у науці?

У науці, як і в інших сферах, успіх – це ріст, а він можливий лише шляхом переборювання труднощів та перешкод. Кажуть, коли все вдається надто легко, це означає, що ти не на своєму місці. Хоча тут варто не перейти межу, за якою закінчується ріст і починається постійне самогризіння. А ще, для кожного «успіх у науці» виглядає по-різному. Головне – твій особистий прогрес, а не спроби наздогнати чи перевершити інших.

Вдалий виступ на міжнародній конференції, коли зміг зацікавити слухачів та викликати жваві обговорення власних наукових результатів, публікація статті у гарному виданні – все це дає відчуття, що робота пророблена не даремно, і надихає рухатись далі. Звісно, приємно, коли твої старання високо оцінюють преміями чи іншими нагородами, але для мене це не самоціль, а приємний «побічний» ефект успіху.

Послання майбутнім науковицям

Що б ви сказали собі 10 років тому?

Багато з твоїх «великих і надважливих проблем» не матиме значення через 10 років. Тому просто йди вперед, відпускаючи те, що не вдалося, та будь вдячним долі за можливість бути тут і зараз. Пробуй різне – будеш потім шкодувати про те, що не спробував, більше, ніж про те, що спробував, але воно не вдалося. Як мінімум ти отримаєш новий досвід. Більше подорожуй та спілкуйся з різними людьми, а ще – вчи мови і піклуйся про здоров'я з молоді. Поспішай жити вже і не відкладай свої мрії на потім.

Яку пораду дали б дівчатам, які бояться йти в науку?

Для мене, саме наука дає виняткову можливість для творчості, росту, пошуку себе. У наукових колах панує особлива атмосфера, яку просто неможливо знайти в іншому місці. Не бійся йти в науку! Йди за своєю цікавістю та будь готовою до викликів. Насправді, нічого не бійся.

Не бійся задавати людям «дурні» запитання, які стосуються їхніх досліджень – дуже часто ці запитання насправді не такі вже і «дурні», а от можливості поспілкуватися та отримати відповідь від конкретної людини може більше і не бути. Не бійся подаватись на гранти та в журнали, які здаються недосяжними та «не твого рівня». Не бійся того, що про тебе подумують.

Будь собою, будь чесною з собою та своїми і тільки своїми мріями. Пробуй, помиляйся, вчися, знову пробуй, і ніколи не давай собі дозволу, ні на хвилинку сумніватися у своїх силах.